

Otmars zonen, Peter Buwalda

Over het boek

Otmars Zonen is het tweede boek van Peter Buwalda. Met zijn debuutroman *Bonita Avenue* won hij tal van prijzen en ook dit werk lijkt daarvoor in aanmerking te komen. *Otmars Zonen* is het eerste gedeelte van wat een drieluik moet gaan worden. Het begint bij hoofdstuk 111 en telt zo af naar hoofdstuk 75. 111 is niet toevallig gekozen, want het verwijst naar Beethovens opus 111, die in dit boek een cruciale rol vervult. Na de motto's volgt er een ondertitel: *Boven het koraal*. Dit boek gaat uit van twee hoofdpersonen: Ludwig Smit en Isabelle Orthel.

Samenvatting

Dolf en Tosca Appelqvist zijn de kinderen van Otmar Smit en zijn vrouw. De echtgenote is een schilderes die middenin het scheppingsproces zit van een serie schilderijen over het werk van Ludwig van Beethoven, wanneer ze op het verjaardagspartijtje van haar dochter voorover stort in een cupcake en sterft. Een nieuwe partner vindt Otmar in de van origine Duitse Ulrike, de moeder van één van de protagonisten van het boek. Aanvankelijk heet deze jongen Dolf, maar omdat het lastig is twee Dolven onder één dak te huisvesten, wordt deze Dolf voortaan Ludwig genoemd. Dat is ironisch, aangezien zijn stiefbroer Dolf kort na het overlijden van zijn moeder een aandoening ontwikkelt die niet anders te omschrijven is dan dat hij een (ingebeelde) reïncarnatie is van Ludwig van Beethoven. Zo wordt de jongen telkens Dover en blijkt hij zichzelf te hebben leren pianospelen op een kartonnen nep-piano: hele partituren van Beethoven weet hij uit zijn mouw te schudden. Zijn virtuositeit blijft niet onopgemerkt. Zijn vader stimuleert hem en zijn zus Tosca tot het hoogst haalbare te komen in de muziek en geeft hen thuisonderwijs. Otmar is hierbij geestdriftig en streng. Ludwig blijft de beschouwende buitenstaander die wel getuige is van de Spartaanse aanpak, maar zelf de dans ontspringt. Terwijl Tosca een serieus maar middelmatig violiste blijft, ontwikkelt Dolf zich - met zijn stiefmoeder als manager, die zich meer om hem dan om haar eigen zoon bekommert - tot een gevierd en iets krankzinnige pianist. Met zijn stiefmoeder betreft hij het vroegere huis van Beethoven en geeft daar concerten, maar wijkt daarbij vaak af van het repertoire. De boekingen lopen vervolgens fors terug. Dolf beweert niettemin niet zijn eigen creatie op te voeren, als wel het middenstuk van de beroemde late pianosonate nummer 32, opus 111, van Beethoven – die bekendstaat als zoekgeraakt.

Als Ludwig op kamers gaat wonen om te kunnen studeren, nadat hij op het Luzac zijn diploma heeft gehaald met geld dat hij van Tosca leende, leidt hij een wat teruggetrokken leven. Hij observeert zijn huisgenootje Isabelle, dat het studentenleven wel ten volle geniet en wie hij erg aantrekkelijk vindt. Stiekem sluipt hij op onbewaakte ogenblikken haar kamer binnen om haar dagboek te lezen en om in haar bed te onaneren. Wanneer hij een fles absint aanbreekt en aanlengt met afwasmiddel, valt hij door de mand en verhuist Isabelle naar een dispuuthuis van de Groene Feeën.

Ludwig groeit aanvankelijk op zonder vader en omarmt de warme Otmar als zijn daadwerkelijke vader. Zelf heeft hij daaraan genoeg, maar met name zijn latere vriendin Juliëtte, die onophoudelijk ruzie met hem zoekt, blijft zoeken naar wie zijn biologische vader zou kunnen zijn. Onderling noemen ze deze mysterieuze vader 'Ha'. Als Ludwig op zijn 35-jarige als Shell-medewerker (specialist in het doormeten van olievelden) naar het ijskoude Sakhalin in Rusland gaat, komt hij in aanraking met de topman aldaar: Johan Tromp. Veel wijst erop dat hij 'Ha' moet zijn; de verwekker van Ludwig. Daags na zijn ontmoeting met Tromp wil hij huiswaarts keren, als hij onverhoopt ingesneeuwd raakt en toevallig een hotelkamer moet delen met zijn vroegere huisgenootje Isabelle. Deze nacht duurt nagenoeg eindelijk.

De communicatie met zijn partner Juliëtte verloopt ondertussen stroef. Juliëtte blijkt een permanent ontevreden type voor wie Ludwig het nooit goed kan doen, terwijl hij met haar zorgt voor haar driejarige dochtertje Naomi. Juliëtte vindt dat Ludwig Johan Tromp moet confronteren met hun mogelijke vader-zoonrelatie en gaat ervanuit dat deze de dure Luzac-opleiding voor Ludwig destijds betaalde, met Tosca als dekmantel.

Isabelle heeft een onbezorgde jeugd bij de warme en rijke pleegouders Marij en Peter. Ze komt stilletjes in het geweer tegen haar rijke, rechtse en pedante grootvader, de invloedrijke Andries Star Busman. Naar de buitenwereld toe staat deze bekend als politicus en als een vermaard kinderboekenschrijver, maar binnenshuis behandelt deze narcist zijn omgeving tamelijk onhebbelijk. Zijn gezeglijke vrouw is niettemin zeer dienstbaar aan hem. Wanneer Isabelle haar grootvader op de landelijke radio zijn antipathie hoort uitspreken jegens het adopteren van kinderen, bouwt zich een wrok in haar op die culmineert wanneer ze hem uitlevert aan een journalist die ze bewijs levert over de grootschalige belastingontduiking van Star Busman. Deze ontboezemingen luiden zijn ondergang in en niet veel later sterft hij. Iedereen uit de familie mag nadien boeken meenemen uit de thuisbibliotheek op het landgoed van Star Busman, dat immers ontruimd en verkocht dient te worden. Isabelle kiest voor het werk *Juliette* van Marquis de Sade, waar ze eerder al tomeloos door gefascineerd raakte. Ze smokkelt het onder een enorme bijbel het huis uit.

Isabelle blijkt sowieso bijna grenzeloos als ze iets graag wil hebben of bereiken. Zo gaat ze ver om bij een kakkineuze studentenvereniging te geraken en dringt ze door tot een elitecorps binnen die vereniging: de Groene Feeën.

Samen met de gerenommeerde Tim Spade wil ze een boek schrijven over de corrupte wereld achter de Shell-miljoenen. Wanneer ze tijdens een modeshow in Lagos, Nigeria Johan Tromp tegen het lijf loopt en hem om haar vinger wint, doet ze zich zo onnozel mogelijk voor om zijn vertrouwen te winnen en knoopt vervolgens een sadomasochistische affaire met hem aan. Dit lijkt een heel andere Isabelle dan het meisje dat verontwaardigd was over de manier waarop haar grootmoeder thuis onderdrukt werd door haar grootvader. Met Tim Spade schrijft ze het boek *Billion Barrel Bastards*, waar op Spades verzoek Tromp uit geweerd wordt, maar vier jaar later confronteert Isabelle Tromp alsnog met haar ware identiteit en haar belastende kennis over hem.

Ludwig Smit

Ludwig gaat tien jaar lang vaderloos door het leven, tot hij met zijn moeder Ulrike intrekt bij Otmar en zijn kinderen in een Brabantse stad. In Otmar vindt Ludwig, die tot dan toe Dolf heet, een ware vaderfiguur – ook al voelt hij zich ongemakkelijk bij zijn thuisgeschoolde stiefzus Tosca en met name bij zijn geniale maar typische stiefbroer Dolf. Als puber steekt Ludwig wat gewoontjes af bij met name de andere Dolf. Hij heeft pukkels en moet met lede ogen aanzien hoe zijn moeder zich ontpopt als de persoonlijke assistent van zijn stiefbroer. Van een bedrag dat Tosca hem schenkt weet de schuchtere Ludwig het Luzac College af te ronden om daarna te gaan studeren aan de TU in Enschede. Hier komt hij in één huis te wonen met Isabelle, op wie hij stilletjes verliefd is en met wie hij regelmatig Chinees eten bestelt. Als Isabelle uit is besluit hij stiekem haar kamer om haar dagboek te lezen en zichzelf te bevredigen in haar bed. Die zelfbevrediging kost Ludwig weinig moeite, daar hij lijdt aan vroegtijdige ejaculatie.

Na een tijdssprong van zo'n vijftien jaar is Ludwig 35, een ietwat onopvallende medewerker bij Shell en verwickeld in een diep ongelukkige relatie met Juliëtte. De lezer komt er niet achter waarom zij samen zijn, maar het verantwoordelijkheidsgevoel voor Juliëttes driejarige dochter Naomi lijkt Ludwig bij haar te houden. In Sakhalin, Rusland komt Ludwig in aanraking met de machtige Johan Tromp; topman bij Shell en vermoedelijk Ludwigs echte vader. Hij durft hem er niet mee te confronteren, al dringt Juliëtte hier vanuit Nederland op aan. In Sakhalin treft hij nog een bekende: zijn vroegere huisgenootje Isabelle, met wie hij

een hotelkamer deelt zodra ze ingesneeuwd raken en bij wie de onderlinge verhoudingen zo Siberisch blijven als de temperaturen.

Isabelle Orthel

Isabelle is door de liefhebbende Peter en Marij geadopteerd uit Thailand en daarmee opgenomen in de beslist niet onbemiddelde familie Star Busman. Pater familias Andries Star Busman staat hoog op de maatschappelijke ladder, is onder meer kinderboekenschrijver en gesjeesd politicus en sluist jaarlijks kapitalen door naar een rekening in Zwitserland.

Isabelle is een meisje dat ver gaat om te bereiken wat ze wil. Als de lezer kennis met haar maakt, is ze aangesloten bij een studentenvereniging waarvoor ze een misselijkmakende ontgroening moest ondergaan. Binnen de vereniging wil ze bij het elitecorps van De Groene Feeën en is daartoe wederom tot veel bereid. Als toetreding moet ze een zogeheten absintpeech houden en eenmaal toegetreden tot de Groene Feeën draagt ze voortaan een absintlepel rond haar hals, waarin ze later als journalist opnameapparatuur verbergt. In haar studietijd heeft ze een noodlottige affaire met de rector magnificus van de TU in Twente: Siem Sigerius. Hem kennen we nog uit Bonita Avenue.

Haar elitaire grootvader mag ze niet graag. Hij gedraagt zich laatdunkend tegenover zijn echtgenote en laat zich negatief uit over adoptie, wat hem op een heimelijke afrekening van Isabelle komt te staan, waarmee ze hem uiteindelijk te gronde richt.

Wanneer ze tijdens een modeshow in Lagos, Nigeria Johan Tromp tegenkomt, doet ze zich voor als modellenscout en gebruikt haar Thaise achternaam om haar sporen te wissen.

Tromp slikt dit voor zoete koek en is uitermate – en tamelijk ongeloofwaardig – openhartig tegen dit, zich onnozel voordoende, meisje. De twee spreken een paar keer af en Isabelle realiseert zich al snel dat deze getrouwde man pas interesse in haar zal houden wanneer ze het over een ruige seksuele boeg gooit. In de twee weken dat ze vervolgens als slavin in zijn huis verblijft, wijdt hij haar niet alleen in de wereld van de SM, maar ook in de smerige wereld van olie, belangen, ontvoeringen, macht en corruptie. De belastende gesprekken neemt Isabelle heimelijk op en brengt er vervolgens verslag van uit de invloedrijke journalist Tim Spade, met wie ze een boek wil schrijven over de corruptie achter de olie. Spade reageert onverwacht veroordelend op de informatie die Isabelle volgens hem van Tromp heeft 'losgeneukt' en breekt formeel met haar. Samen schrijven ze, op afstand, nog wel een boek waarin ze Tromp buiten beschouwing laten.

Isabelle heeft de gewoonte de zaken in haar leven te ranken. Zo hangt er in het studentenhuus een indicator van pepers en hun sterkte en denkt ze later na over hoe sadomasochistisch haar affaire met Johan Tromp is, in vergelijking met de affaire die hij onderhield met Isolde; een huisvriendin van haar (groot)ouders.

De meningen verschillen over hoe overtuigend Buwalda met Orthel een daadwerkelijke vrouw heeft kunnen neerzetten. Daarnaast komt ze als onderzoeksjournalist ongeloofwaardig over.

Abelard/ Heloïse

Het verhaal van Abelard en Heloïse is een submotief in het verhaal. Isabelle heeft net als Ludwig weinig echte vrienden, maar de transgender Abelard is een goede vriend van haar wanneer ze in Engeland studeert. Deze grote, massieve man met helwit krulhaar, verft zijn haar zwart en ondergaat een geslacht veranderende operatie die hem transformeert tot Heloïse. Dit hermafrodiet type symboliseert de dualiteit en de vaak stugge band tussen mannen en vrouwen in het verhaal.

Motieven

Gebroken gezinnen

Ludwig groeit op zonder vader. Dolf en Tosca moeten al vroeg hun moeder missen. Ludwig draagt met zijn vriendin Juliëtte de zorg voor haar driejarige dochter Noa, die de biologische dochter is van de onbetrouwbare Radjesh. Isabelle is geadopteerd uit Thailand en belandt in de steenrijke familie Star Busman. De prominente relaties in dit verhaal zijn allen ongelijkwaardig: Johan Tromp bedriegt zijn vrouw; met Isabelle onderhoudt Tromp een meester-slavinrelatie; het echtpaar Star Busman wordt gekenmerkt door een machtsverschil; Radjesh en Juliëtte hadden een gewelddadig huwelijk en de relatie tussen Ludwig en Juliëtte is slecht.

Bloedband & verraad binnen een samengestelde familie

De patriarch Star Busman laat zich op de landelijke radio negatief uit over adoptie. Zijn oorspronkelijk Thaise kleindochter Isabelle hoort dit. Later levert zij hem uit aan een journalist die aanvankelijk klaagt over te weinig bewijsmateriaal. Wanneer de pater familias eens wordt opgenomen in een ziekenhuis, verzamelt Isabelle in zijn landhuis bewijzen voor zijn belastingontduiking en zijn heimelijke bankzaken in Zwitserland. Wanneer het belastende artikel over de notabele (politicus annex kinderboekenschrijver) uitkomt, doet niet lang daarna de FIOD een inval. Star Busman valt van zijn sokkel en wordt veroordeeld. De oude man komt de schande niet te boven en sterft maanden later. De familie is ervan overtuigd dat de verrader zich in de familiekring moet bevinden, maar Isabelle blijft buiten schot. Zelfs wanneer haar lievelingssoom ervan beticht wordt de informatie te hebben gelekt, zwijgt zij.

Ludwig ontwikkelt een zwak voor zijn huisgenootje Isabelle, maar weet haar aandacht niet te vangen. Slechts wanneer hij eens ter sprake brengt een stiefbroer te zijn van het wonderkind Dolf Appelqvist, dringt hij tot haar door. Isabelle wil alles van de jongen weten en schrijft een artikel over hem, waarna Dolfs carrière al gauw wat in het slob raakt – niet in de laatste plaats door zijn eigen recalcitrante gedrag tijdens uitvoeringen. Wanneer Ludwig en Isabelle elkaar jaren later ontmoeten in een ingesneeuwd hotel, onthult Ludwig het geheim over Dolf en zijn mogelijke gekte; de verdenking dat hij een reïncarnatie zou zijn van Ludwig van Beethoven.

Lichamelijke imperfectie

Tim Spade heeft een onooglijk gebit, dat hij laat rooveren als hij in de zestig is.

Tosca heeft als tiener heel zware borsten en ziet er als twintiger uit als een uitgeleefde moeder met een zwaar lichaam en een fantasieloos, te kort kapsel.

Ludwig heeft als tiener last van acne en houdt daar littekens in zijn gezicht aan over.

(Grenzeloze) erotiek

Ludwig kampt met vroegtijdige zaadlozingen. Een specialist raadt hem een specifieke masseermethode aan om het hoogtepunt iets te kunnen uitstellen en zijn vriendin Juliëtte bestelt obscure, groene pillen voor hem uit Amerika dat hen in staat stelt nog iets van een seksleven te onderhouden.

In haar kortstondige huwelijk met Radjesh knapte Juliëtte af op de omvang van zijn geslachtsdeel en de intensiteit waarmee hij de huwelijkse plicht vervult. Ze loopt daarmee naar eigen zeggen vaginisme op en seks is daarna altijd pijnlijk voor haar.

Als tiener is Isabelle hoogst gepikeerd wanneer ze erachter komt dat een huisvriend van haar grootvader, 'de BP-man', een sadomasochistische relatie onderhoudt met hun pasgetrouwde huisvriendin Isolde. Isabelle achterhaalt dat haar grootvader ontmoetingen voor de twee faciliteert en confronteert hem hiermee. Star Busman voelt zich niet verantwoordelijk.

Isabelle raakt gefascineerd door het sadisme, nadat ze in een geheime sectie in de bibliotheek van haar grootvader Andries Star Busman het boek *Juliette* van Marquis De Sade

ontdekt en leest. Aanvankelijk is ze gechoqueerd door de gruwelijkheden in het boek, maar deze intrigeren haar ook. Wanneer ze undercover Johan Tromp uithoort in Lagos, Nigera, doet ze dat door een SM-relatie met hem aan te gaan. Twee weken lang is zij zijn slavin.

De kleur groen

Isabelle bewaart op haar studentenkamer een fles van de goeddeels verboden, zeer sterke drank absint. Dit fascineert Ludwig, die regelmatig inbreekt in Isabelles kamer om haar dagboek te lezen en in haar bed te liggen ejaculeren. Hij breekt de fles aan en neemt er iets uit. Om zijn daad te verhullen vult hij het tekort aan met groen wasmiddel. De absint blijkt bedoeld voor Isabelles toetreding tot een zeer obscure groep binnen het studentencorps waarvan ze lid is: de Groene Feeën. Sinds haar tijd als groene fee draagt ze rond haar hals een absintlepel, waar ze als gewiekst journalist later een af luisterapparaatje in verborgen houdt. Tot slot hebben de hoogtepuntuitstellende pillen die zijn vriendin Juliëtte voor Ludwig koopt en die hen in staat stelt een enigszins normale coïtale omgang met elkaar te hebben, een felgroene kleur.

Fallussymbolen

De boortorens en de jaknikkers op de olievelden, de veelbesproken penissen van de mannelijke hoofdpersonen, de fles absint, de absintlepel, de transgender die van Abelard in Heloise verandert, het motto... Dit boek wemelt van de fallussymbolen. Zelfs de vrouwelijke hoofdpersoon komt als vrouw niet overtuigend uit de verf.

Perspectief

Het personale perspectief ligt afwisselend bij Ludwig en bij Isabelle. Regelmatig leest het boek als een raamvertelling: de personages denken vanuit een ingesneeuwd hotel of een sneeuwschuiver terug aan eerder en zo ontvouwt zich een nieuwe verhaallaag. Hierdoor is het soms (aanvankelijk) onduidelijk waar en wanneer een gebeurtenis zich afspeelt.

Intertekstuele verwijzingen & taalgebruik

In dit boek wordt verwezen naar werk van verschillende andere mannelijke Nederlandse auteurs. Maarten 't Hart wordt bijvoorbeeld genoemd, maar verwijzingen naar het ongemak in het werk van W.F. Hermans en de liederlijke beschrijvingen van A.F.Th. van der Heijden vallen eveneens op. Het taalgebruik van Buwalda is bijzonder. Met name zijn spitsvondige metaforen zijn markant en garanderen een unieke leeservaring.

Tijd

De hitsige affaire van Isabelle en Johan 'Hans' Tromp speelt zich af in Lagos in 2009. Vier jaar later confronteert Isabelle hem met haar ware identiteit als journalist van de *Financial Times* en de kennis van en macht die ze over hem heeft.

Opdracht/ motto

Het boek heeft een opdracht: Voor Mike. Ook heeft het twee motto's: 'Je gelooft toch niet dat ik aan jou en je miserabele viooltje denk als de muze mij bezoekt?' van Ludwig van Beethoven en 'De symbolen van terreur zijn cliché en volkomen vertrouwd: het geweer, het mes, de bom, de vuist, enzovoort. Belangrijker is het verborgen symbool: de penis.' Andrea Dworkin.